

Av. Dr. Alp Alanya, LL.M.

SİBER RİSK SİGORTASINDA RİZİKO

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XXIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM SİBER RİZİKONUN UNSURLARI

I. GENEL OLARAK.....	9
II. SİBER ALAN.....	10
A. Tanımı.....	10
B. Siber Alanın Unsurları.....	13
1. Ağ	13
a. Tanımı.....	13
b. İnternet.....	14
2. Siber Teknoloji.....	15
3. Bağlı Cihaz.....	17
4. Dijital Veri.....	19
III. SİBER OLAY	21
IV. SİBER SALDIRI	23
A. Tanımı.....	23
B. Türleri.....	27
1. İç ve Dış Tehditler	27
2. Siber Saldırıların Teknik Açından Ayrımı.....	29
a. Siber Teknoloji Destekli Saldırıları	29
b. Siber Teknolojiyle Ortaya Çıkan Saldırıları	30

3. Çevrimdışı Siber Saldırılar	30
C. Bazı Siber Saldırı Yöntemleri	30
1. Yapay Zeka Kullanılan Saldırılar	31
2. Kötücül Yazılım Saldırıları.....	33
a. Genel Olarak.....	33
b. SQL – Kurtçuk Enjeksiyonu Saldırısı	35
c. Truva Atı Saldırısı.....	36
d. Botnet Saldırısı	36
e. DDoS - Hizmetin Reddi Saldırısı.....	38
f. Ortadaki Kişi Saldırısı	41
g. Fidyeye Yazılım Saldırısı	42
h. Oltalama Saldırısı	46
i. Yemleme Kancası Saldırısı.....	48
3. Kaba Kuvvet Saldırıları	49
4. Sosyal Mühendislik.....	49
D. Türkiye’de 2023 Yılında Açıklanan Siber Saldırı Örnekleri.....	51
E. Değerlendirme.....	53
V. SİBER GÜVENLİK	54
A. Tanımı.....	54
B. Türkiye’de Siber Güvenliğe İlişkin Mevzuat.....	55
1. Anayasa.....	55
2. Budapeşte Sözleşmesi.....	56
3. Elektronik İmza Kanunu.....	57
4. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Düzenlemeleri.....	58
5. 5809 Elektronik Haberleşme Kanunu	58
6. Ulusal Siber Güvenlik Çalışmalarının Yürütülmesi, Yönetilmesi ve Koordinasyonuna İlişkin Karar	59
7. Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve 2013-2014 Eylem Planı.....	60
8. Siber Olaylara Müdahale Ekiplerinin Kuruluş, Görev ve Çalışmalarına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ.....	61

9. Bakanlık Yönetmelik ve Diğer Tebliğleri	61
10. Sermaye Piyasası Kurulu’nun Siber Güvenliğe İlişkin Düzenlemeleri.....	63
11. Kişisel Verileri Koruma Kanunu	64
12. Uzaktan Çalışma Yönetmeliği.....	65
13. Siber Güvenlik Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	65
14. Siber Güvenlik Kanunu.....	66
C. AB’de Siber Güvenlik Önlemlerine İlişkin Mevzuat.....	69
1. Gizlilik ve Elektronik Haberleşme Yönergesi (“Directive on Privacy and Electronic Communications”)	69
2. Genel Veri Koruma Yasası (General Data Protection Regulation).....	70
3. Siber Güvenlik Yasası (Cybersecurity Act).....	70
4. NIS 2 Yönergesi (NIS 2 Directive)	71
5. Avrupa Siber Dayanıklılık Yasası (Cyber Resilience Act)	73
6. Dijital Operasyonel Direnç Yasası (“Digital Operational Resilience Act”).....	74
7. Kritik Kurumlar Dayanıklılık Yönergesi (“The Critical Entities Resilience Directive”)	75
8. Dijital Pazarlar Yasası (Digital Markets Act)	76
9. Siber Dayanışma Yasası (“Cyber Solidarity Act”)	76
10. Avrupa Veri Yasası (“European Data Act”)	77
11. Avrupa Sağlık Veri Alanı (“European Health Data Space”).....	78
12. Avrupa Dijital Kimlik Tüzüğü (“eIDAS”).....	78
D. Değerlendirme	78

İKİNCİ BÖLÜM

SİBER RİZİKONUN TANIMI VE NEDEN OLDUĞU ZARARLAR

I. SİBER RİZİKO KAVRAMI.....	81
A. Sigorta Hukukunda Riziko.....	81
B. Siber Rizikonun Tanımı.....	85
C. Siber Rizikonun Kaynakları.....	87
1. Doğa Olayları Kaynaklı Siber Riziko.....	87
2. Haksız Fiil Kaynaklı Siber Riziko.....	87
3. Bağlı Cihaz Arızası Kaynaklı Siber Riziko.....	88
D. Zarar Sigortalarına Konu Diğer Rizikolarla Benzerlikleri.....	89
1. Genel Olarak.....	89
2. Büyük Riziko.....	90
3. Ahlaki Tehlike.....	92
a. Genel Olarak.....	92
b. Siber Riziko Bakımından.....	95
c. Değerlendirme.....	97
4. Kombine Riziko Özelliği.....	98
E. Zarar Sigortalarına Konu Diğer Rizikolardan Farkları.....	99
1. Genel Olarak.....	99
2. Doğurduğu Sonuçlar Hakkında Mevcut Bilgi Farkı.....	100
3. Coğrafi Fark.....	102
4. Zarar Veren ve Zarar Görenin Belirlenmesi Bakımından ...	103
II. SİBER RİZİKONUN NEDEN OLDUĞU ZARARLAR.....	104
A. Genel Olarak.....	104
B. Zarara Uğrayan Kişiler Yönünden.....	105
1. Tüketicilerin Uğrayabilecekleri Zararlar.....	105
2. Ticari veya Mesleki Faaliyette Bulunan Kişilerin Uğrayabilecekleri Zararlar.....	106
3. Kamu Hukuku Kişilerinin Uğrayabilecekleri Zararlar.....	108

4. Üçüncü Kişi Zarar Görenin Uğradıkları Zararlar	109
a. Genel Olarak	109
b. Gizlilik Yükümlülüğü İhlali Nedeniyle Ortaya Çıkan Zararlar	111
c. Çevre Kirliliğinden Doğan Sorumluluk.....	112
d. İşveren Sorumluluğu	113
e. Ürün Sorumluluğu.....	113
C. Zarar Konusu Yönünden	115
1. Fiziksel Zararlar	115
a. Genel Olarak	115
b. Cismani Zararlar.....	116
c. Siber Olay Niteliğindeki Hırsızlık Kaynaklı Eşya Zararı .	117
d. Yangın, Patlama Sel-Su Baskını Kaynaklı Eşya Zararı.....	118
2. Dijital Veri İhlali Kaynaklı Zararlar.....	119
a. Genel Olarak	119
b. Ticari Belge, Kayıt ve Sırra İlişkin Zararlar	121
c. Dijital Veri Kurtarma ve Müdahale Maaliyetleri.....	122
d. Fikri Mülkiyet Hakkı İhlaline İlişkin Zararlar.....	122
e. Fidyeye Kaynaklı Zararlar.....	124
f. İdari Para Cezası	127
g. Bildirim Maliyetleri.....	128
aa. Ticari veya Mesleski Faaliyetlerin Kesilmesi Nedeniyle Kazanç Kaybı.....	129
bb. İtibar Kaybı Nedeniyle Oluşan Zararlar	130
3. Manevi Zararlar	132
4. Karada Gerçekleştirilen Ulaşım ve Taşıma İşlemlerinde Siber Riziko Kaynaklı Zararlar	133
a. Genel Olarak Ulaşım ve Taşıma İşlemlerinde Siber Riziko	133
aa. Siber Teknoloji Kullanılan Motorlu Karayolu Taşıtları Kaynaklı Zararlar	136

bb. Otomatikleştirilmiş ve Elektrikli Araçlar Kanunu.....	138
cc. Demiryolu Taşımacılığı.....	140
5. Diğer Ulaşım ve Taşıma İşlemlerinde Siber Riziko Kaynaklı Zararlar.....	141
a. Deniz Taşımacılığı.....	141
b. Havayolu Taşımacılığı	146
III. DEĞERLENDİRME	149

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİBER RİSK SİGORTASI, TEMİNAT KAPSAMI VE SINIRLAMALARI

I. SİBER RİSK SİGORTASI.....	151
A. Terminoloji.....	151
B. Tanımı.....	152
C. Tarihçe.....	154
II. SİBER RİSK SİGORTASININ TÜRÜ.....	155
A. Genel Olarak	155
B. Korunan Menfaat Bakımından Türü.....	156
1. Genel Olarak Menfaat Kavramı.....	156
2. Zarar Sigortası- Tutar Sigortası Ayrımı	158
3. Mal Sigortası.....	159
4. Sorumluluk Sigortası	160
C. Sigorta İlişkisini Doğuran Kaynak Bakımından Türü.....	162
III. İLGİLİ MEVZUAT	163
A. Genel Olarak	163
B. Tüketici ile Yapılan Sözleşmeler.....	164
C. Sigorta Genel Şartları	166
D. Sözleşme Şartlarına İlişkin Genel İşlem Şartı Denetimi	168
1. Genel Olarak	168
2. Yürürlük Denetimi	169

3. Yorum Denetimi.....	170
4. İçerik Denetimi.....	171
IV. TEMİNAT KAPSAMI.....	172
A. Genel Olarak.....	172
B. Teminat Kapsamının Belirlenmesinde Kabul Edilen Esas	172
1. ABD’de Konuya İlişkin Bazı Kararlar.....	172
2. Türk Hukukunda Durum	177
a. Genel Olarak.....	177
aa. Sigortacılık Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu.....	177
bb. Değerlendirme.....	180
C. Siber Rizikonun Sigorta Sözleşmesinde Teminat Dışında Bırakılması	180
1. Genel Olarak.....	180
2. Lloyd’s Enstitü Siber Saldırı Muafiyet Şartı (CL 380).....	181
3. LMA5401 - Mülkiyet Siber ve Veri İstisnası Şartı	181
4. CL.437 Siber İstisna ve Ek Teminat Şartı.....	183
D. Sigortalananabilir Menfaatin Tespiti	183
1. Teminat Konusu Eşya Bakımından	185
a. Bağlı Cihaz Hasarı Kaynaklı Zararlar	185
aa. Dijital Veri Kaynaklı Zararlar	186
bb. Dolaylı Zararlar.....	188
2. Hukuksal Koruma Teminatı.....	189
a. Amacı ve Kapsamı.....	189
aa. Tanımı.....	190
bb. Sigortacının Yardımları.....	191
3. Üçüncü Kişilerin Tazminat Talepleri	192
E. Sigorta Ettirenin Eylemi Bakımından Özellik Gösteren Hususlar	194
1. Fidyeye Ödemesi.....	194
a. Genel Olarak.....	194
aa. Kanuna Aykırı Eylem.....	195

bb. Ahlaka Aykırı Eylem	197
cc. Değerlendirme	199
2. İdari Para Cezası	200
F. Ek Sözleşmeyle Teminat Kapsamında Alınabilecek Haller	202
1. Genel Olarak	202
2. Kazanç Kaybı	202
3. Ayıp Kaynaklı Zararlar	204
V. TEMİNAT SINIRLAMALARI	204
A. Genel Olarak	204
B. Siber Risk Sigortalarında Teminatın Sınırlandırılmasının Gerekliliği	206
C. Teminat Dışı Olarak Kararlaştırılabilecek Haller	207
1. Siber Olayın Neden Olacağı Yangın, Patlama, Dahili Su Zararları ve Fiziksel Zararlar ile Deprem, Yanardağ Püskürmesi, Yangın Patlama Olaylarından Meydana Gelecek Kargaşaların Neden Olabileceği Siber Olaylar	207
2. Fidyeye Ödemesi, İdari Para Cezaları, Bildirim Masrafları	209
3. Eşya ve Eşya Topluklarına İlişkin Zararlar	209
4. Dolaylı Zararlar	211
5. İhmal Sonucu Rizikonun Meydana Gelmesi	212
a. Genel Olarak	212
b. Siber Güvenlik Önlemlerinin Alınmaması Kaynaklı Zararlar	213
c. Bağlı Cihazdaki Bozukluk Zararlar	215
6. Manevi Zarar	216
7. Üçüncü Kişiye Karşı Sorumluluk	217
8. Faaliyet Konusu Bakımından	219
9. Zaman Bakımından	220
a. Genel Olarak	220
aa. Geçmişe Etkili Sigorta Sözleşmesinin Önemi	222
bb. Abonman Sözleşmesi Uygulanması	224
cc. Zaman Bakımından Sınırlamada Bir Örnek	226

10. Yer Bakımından.....	227
11. Miktar Bakımından.....	229
a. Sigorta Bedeli	229
b. Oransal Muafiyet Şartları.....	231
c. İntegral Muafiyet	232
d. Tenzili Muafiyet.....	233
e. Muafiyet Şartlarının Geçerliliği.....	234
12. Kişi Bakımından	234
a. Genel Olarak	234
b. Sigorta Ettireninle Hukuken Fiillerinden Sorumlu Olduğu Kişiler ile Yakınlarının Talepleri	235
D. Mutlak Teminat Dışı Haller	236
1. Türk Hukukunda.....	236
a. Kanunun Emredici Hükümlerine, Ahlak, Kamu Düzenine ve Kişilik Haklarına Aykırı Eylemler.....	236
b. Kasıtlı Eylem	237
c. Sigorta Ettirenin Talepleri	239
2. Hazırlanacak Genel Şartlarda Mutlak Teminat Dışı Sayılabilecek Haller.....	240
a. Genel Olarak	240
b. Terör Eylemleri	240
c. Devlet Destekli Siber Olaylar.....	242
d. Mutlak Teminat Dışı Olarak Belirlenebilecek Diğer Haller	243
VI. DEĞERLENDİRME	244

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TARAFLARIN SİBER RİZİKO İLE İLGİLİ
BAZI BORÇ VE KÜLFETLERİ İLE RİZİKO
DEĞİŞİKLİKLERİ

I. GENEL OLARAK.....	245
II. SİGORTACININ BORÇLARI	246
A. Bilgilendirme Borcu	246
1. Amacı ve Şekli.....	246
a. Amacı.....	246
aa. Tanımı.....	247
bb. Şekli.....	248
2. Sözleşme Görüşmeleri Sırasında Bilgilendirme Borcunun Kapsamı	249
3. Sözleşme Kurulduktan Sonra Bilgilendirme Borcunun Kapsamı.....	250
4. Aykırılığın Hukuki Sonuçları	251
a. Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Yükümlülüğüne Aykırılık Halinde İtiraz.....	251
b. Fesih, Aynen İfa, Tazminat	255
c. Siber Risk Sigortaları Açısından Bilgilendirme Borcunun Kapsamı	257
B. Sigorta Himayesi Sağlama Borcu	258
1. Hukuki Niteliği	258
2. Başlangıç Zamanı	259
3. Hukuki Sonuçları	260
C. Sigorta Tazminatı Ödeme Borcu.....	261
1. Tanımı ve Şartları	261
2. İlliyet Bağı	262
a. Tanımı.....	262
b. Sigorta Sözleşmelerinde İlliyet Bağının Önemi	262
c. Normun Amacı	264

d. Uygun İlliyet Bağı Kuralı	265
e. Yakın Sebep Kuralı	267
f. Olasılık Kuralı	269
g. Siber Riziko Açısından Yakın Sebep Kuralı	269
h. Zararın Ortaya Çıkmasında Hangi Rizikonun Neden Olduğunun Tartışmalı Olduğu Haller	271
i. Değerlendirme	271
3. Sigorta Tazminatı Ödeme Borcunun Kapsamı	272
a. Mal Sigortasında Tazminat Miktarı	272
b. Ödeme ve Sonuçları.....	273
c. Sorumluluk Sigortasında Tazminat Miktarı.....	275
d. Ödeme ve Sonuçları.....	276
e. Muacceliyet.....	278
f. Sigortacının Temerrüdü ve Munzam Zarar	280
g. Zamanaşımı	283
D. Makul Giderler, Koruma ile Kurtarma Masraflarını Karşılama ve Avans Borcu	284
1. Makul Giderleri Ödeme Borcunun Amacı ve Kapsamı	284
a. Amacı	284
b. Kapsamı.....	284
2. Koruma ve Kurtarma Masraflarını Karşılama Borcu	286
a. Tanımı.....	286
b. Amacı.....	286
c. Kapsamı.....	287
3. Sigorta Ettirenin Avans İsteme Hakkı	287
4. Muacceliyet ve Temerrüt ile Zamanaşımı	288
E. İhtiyari Ek Fayda Sağlama Borcu	288
1. Tanımı.....	288
2. Yaptırım	290
III. SİGORTA ETTİRENİN KÜLFETLERİ.....	291
A. Genel Olarak	291

B. Sözleşme Öncesi Beyanda Bulunma Külfeti.....	293
1. Amacı ve Kapsamı.....	293
a. Amacı.....	293
b. Kapsamı.....	293
c. Şekli.....	294
2. Sözleşme Öncesi Beyanda Bulunma Külfetine Aykırılığın Yaptırımları.....	295
a. Genel Olarak.....	295
b. Cayma veya Prim Farkı İsteme Hakkı.....	297
c. Sigorta Tazminatında İndirim veya Sigorta Tazminatının Hiç Ödenmemesi.....	300
3. Siber Risk Sigortalarında Beyan Edilebilecek Hususlar	301
C. Rizikonun Gerçekleştiğini Bildirme Külfeti	303
1. Amacı ve Kapsamı.....	303
a. Amacı.....	303
b. Zamanı.....	304
c. Şekli.....	305
d. Kapsamı.....	305
2. Rizikonun Gerçekleştiğini Bildirme Külfetine Aykırılığın Yaptırımı.....	306
a. Sigorta Tazminatında İndirim.....	306
b. Sigorta Ettirenin Kastı.....	307
3. Siber Risk Sigortalarında Rizikonun Gerçekleştiğini Bildirme.....	309
D. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Külfeti.....	310
1. Amacı ve Kapsamı.....	310
a. Amacı.....	310
b. Kapsamı.....	312
2. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Külfetine Aykırılığın Yaptırımı	313
a. Sigorta Tazminatında İndirim.....	313

b. Zarar Gören Aleyhine Sigorta Tazminatında İndirim	314
3. Siber Risk Sigortalarında Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Külfeti	314
E. Zararı Önleme Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Külfeti.....	316
1. Zararı Önleme Azaltma Külfetinin Amacı ve Kapsamı.....	316
a. Amacı ve Rizikoyu Ağırлаştırmama Külfetinden Farkı....	316
b. Kapsamı.....	318
2. Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Külfetinin Amacı ve Kapsamı.....	319
3. Zararı Önleme Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Külfetlerinin İhlali Halinde Sigorta Tazminatından İndirim Hakkı	320
4. Siber Risk Sigortaları Açısından Zararı Önleme ve Azaltma.	321
5. Siber Risk Sigortalarında Rücu Hakkının Korunması.....	323
F. Zarar Gören Mal ve Zararın Gerçekleştiği Yerde Değişiklik Yapmama Külfeti	324
1. Amacı ve Kapsamı.....	324
a. Amacı	324
b. Kapsamı.....	324
2. Zarar Gören Mal ve Zararın Gerçekleştiği Yerde Değişiklik Yapmama Külfetine Aykırılığın Yaptırımı.....	326
G. Sözleşme Şartlarında Kararlaştırılan Külfetler	327
1. Amacı ve Kapsamı.....	327
a. Amacı	327
b. Kapsamı.....	328
2. Sözleşme Şartlarında Kararlaştırılan Külfetlerin İhlali Halinde Yaptırım	329
IV. RİZİKO DEĞİŞİKLİKLERİ KAPSAMINDA SİGORTA ETTİRENİN KÜLFETLERİ VE SİGORTACININ BORÇLARI ...	331
A. Tanımı ve Kapsamı.....	331
B. Rizikonun Ağırлаşması	332

1. Tanımı ve Amacı.....	332
a. Tanımı.....	332
b. Amacı.....	335
2. Sigorta Ettirenin Sözleşme Süresi İçinde Rizikoyu Ağırlaştırmama Külfeti.....	335
3. Sigorta Ettirenin Sözleşme Süresi İçinde Beyan Külfeti.....	336
4. Rizikoyu Ağırlaştırmama ve Sözleşme Sırasında Bildirim Külfetlerine Aykırılığın Yaptırımları.....	337
a. Şartları ve İstisnalar	337
b. Fesih veya Prim Farkı	338
c. Sigorta Tazminatında İndirim veya Sigorta Tazminatının Hiç Ödenmemesi.....	339
5. Siber Risklerde Riziko Ağırlaşması.....	341
a. Subjektif Riziko Ağırlaşması	341
b. Objektif Riziko Ağırlaşması	343
C. Rizikonun Hafiflemesi	343
1. Amacı ve Kapsamı.....	343
2. Sigortacının Primi İndirme veya İade Borcu	344
3. Siber Risklerde Riziko Hafiflemesi Örnekleri.....	346
D. Rizikonun İmkansızlaşması.....	346
1. Amacı ve Kapsamı.....	346
2. Hukuki Sonuçları	348
3. Siber Rizikonun İmkansızlaşması	348
SONUÇ	349
KAYNAKÇA.....	359